

توقف روند رو به رشد مانده تسهیلات غیر جاری بانکها در سال ۱۳۹۴

تسهیلات غیر جاری (Non-performing Loans) شامل مطالبات سررسید گذشته، معوق و مشکوک الوصول بانکها می شود.^۱ بر اساس آمارهای اخیر بانک مرکزی، مانده تسهیلات غیر جاری بانکها و موسسات اعتباری غیر بانکی در سال ۱۳۹۴ با کاهش ۰.۹۹ درصدی نسبت به سال ۱۳۹۳ به ۸۰.۷ هزار میلیارد تومان رسید (نمودار ۱).

تسهیلات پرداختی سال ۱۳۹۴ نیز با رشد تقریباً ۲۲ درصدی نسبت به سال ۱۳۹۳ به حدود ۴۱۷ هزار میلیارد تومان رسیده است (نمودار ۲).

نسبت مانده تسهیلات غیر جاری به مانده کل تسهیلات در سال ۱۳۹۴ حدود ۱۰.۲ درصد بوده که در مقایسه با سال ۱۳۹۳ تقریباً ۱.۹ واحد درصد کاهش و بهبود یافته است. این نسبت نشان می دهد از کل تسهیلات پرداختی بانکها چه حجمی قابل بازگشت به شبکه بانکی است. با کاهش این نسبت خطر عدم وصول مطالبات بانکها کاهش می یابد (نمودار ۳). این نسبت در بهمن ماه سال ۱۳۹۴ معادل ۱۲.۲ درصد بوده و در اسفند ماه به رقم مذکور رسیده است، لذا به نظر می رسد کاهش این نسبت در سال ۱۳۹۴ عمدتاً مربوط به ماه پایانی سال بوده است. نگاهی به آمارهای اسفند ماه سال ۱۳۹۴ نشان می دهد کاهش قابل توجه نسبت مانده تسهیلات غیر جاری به کل تسهیلات در اسفند ماه در مقایسه با بهمن ۱۳۹۴ بیش از هر چیز ناشی از کاهش تقریباً ۱۲.۴ هزار میلیارد تومانی مانده مطالبات غیر جاری در اسفند ماه است. روند ماهانه مانده مطالبات غیر جاری طی دو سال ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ (نمودار ۴) نشان می دهد که در اسفند ماه دو سال مذکور یکباره حجم قابل توجهی از این مطالبات کاهش می یابد که با توجه به وضعیت بنگاه ها در ماه پایانی سال به ویژه در سال ۱۳۹۴، چگونگی وصول چنین حجمی از مطالبات غیر جاری در اسفند ماه قابل تامل است.

نسبت مطالبات غیر جاری در مورد تسهیلات ریالی در سال ۱۳۹۴ معادل ۹.۷ درصد بوده که نسبت به سال ۱۳۹۳ حدود ۱.۵ واحد درصد کاهش یافته و در مورد تسهیلات ارزی معادل ۱۳.۱ درصد بوده که در مقایسه با سال ۱۳۹۳ تقریباً ۴.۶ واحد درصد کاهش پیدا کرده است، لذا به نظر می رسد در سال ۱۳۹۴ ریسک عدم وصول مطالبات ارزی بانکها نسبت به عدم وصول مطالبات ریالی بیشتر کاهش یافته است.

بانک جهانی نسبت تسهیلات غیر جاری به کل تسهیلات ناخالص بانکی را بر اساس اقلام ترازنامه به عنوان یکی از معیارهای سنجش سلامت بانکها که کارایی آنها را در تامین منابع مالی کشور نشان می دهد، برای کشورهای مختلف محاسبه و اعلام می کند. بر اساس آخرین اطلاعات موجود، متوسط نسبت تسهیلات غیر جاری به ناخالص تسهیلات پرداختی جهان در سال ۲۰۱۵ معادل ۴.۳ درصد بوده است (نمودار ۵).

نسبت فوق در کشور ترکیه معادل ۲.۹۸ درصد، در کشور مالزی حدود ۱.۶ درصد، در کشور چین ۱.۵ درصد و در کشور امارات معادل ۵.۲ درصد در سال ۲۰۱۵ بوده است. در منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا این نسبت حدود ۳.۴ درصد، در کشورهای عضو OECD به طور متوسط معادل ۲.۹۸ درصد، در کشورهای با درآمد متوسط به بالا به طور میانگین

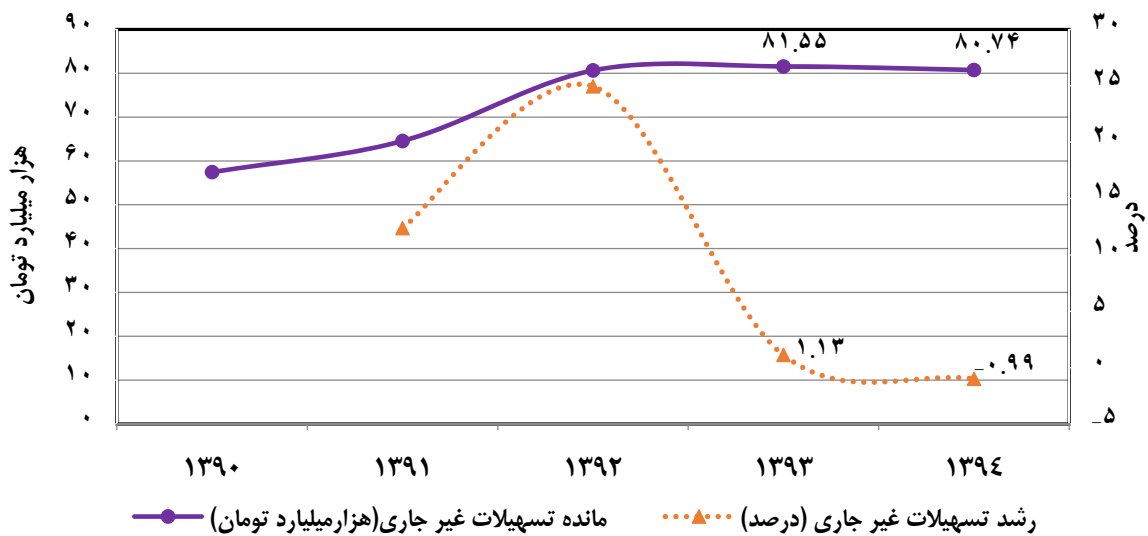
^۱ بر مبنای طبقه بندی بانک مرکزی، مطالبات غیر جاری بانکها شامل مطالبات سررسید گذشته (سررسید گذشته ۲ تا ۶ ماه)، مطالبات معوق (سررسید گذشته ۶ تا ۱۸ ماه) و مطالبات مشکوک الوصول (سررسید گذشته بیش از ۱۸ ماه) می شود.

معاونت بررسی های اقتصادی

۳.۴ درصد در سال ۲۰۱۵ برآورد شده است (نمودار ۶). همانطور که اشاره شد این نسبت در ایران در سال ۱۳۹۴ معادل ۱۰.۲ درصد بوده که اگرچه در مقایسه با ارقام سال های قبل کاهش داشته ولی در مقایسه با گروه کشورهای با درآمد متوسط به بالا و میانگین جهانی، بالاتر است. شایان ذکر است تعاریف کشورهای مختلف از تسهیلات غیرجاری و مدت زمانی که برای سررسید تسهیلات در نظر گرفته می شود، متفاوت است و بانک جهانی اقلام ناخالص مندرج در ترازنامه بانک ها را مدنظر قرار می دهد.

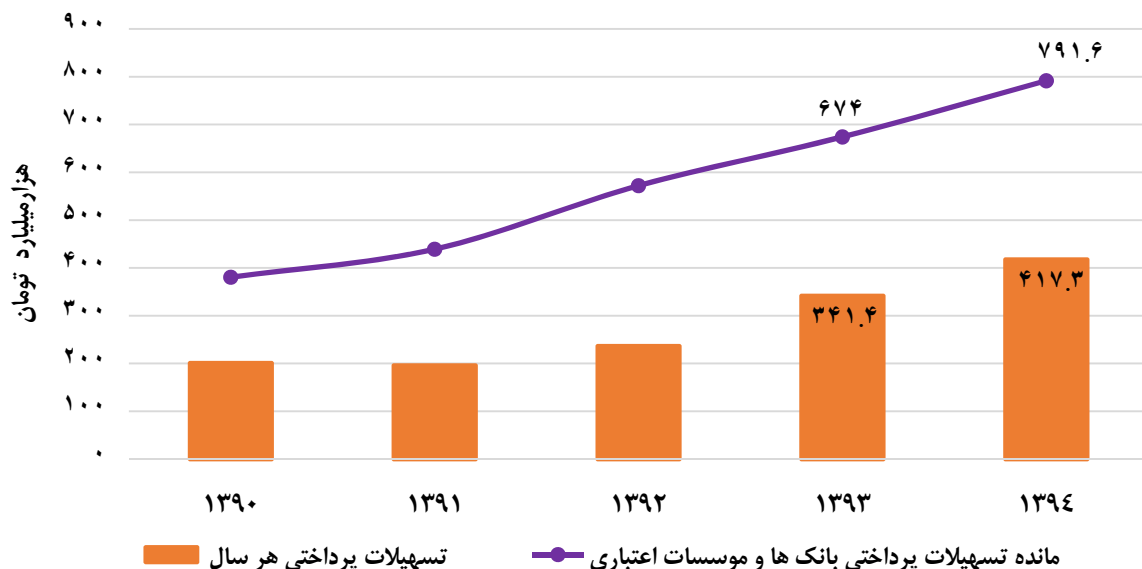
نمودار ۱- مانده تسهیلات غیرجاری بانک ها و موسسات اعتباری طی سال های ۹۴-۱۳۹۰

معاونت بررسی های اقتصادی اتاق تهران - مرداد ماه ۱۳۹۵

منبع داده ها: بانک مرکزی ج.ا.

نمودار ۲- حجم تسهیلات پرداختی بانک ها و موسسات اعتباری طی سال های ۹۴-۱۳۹۰

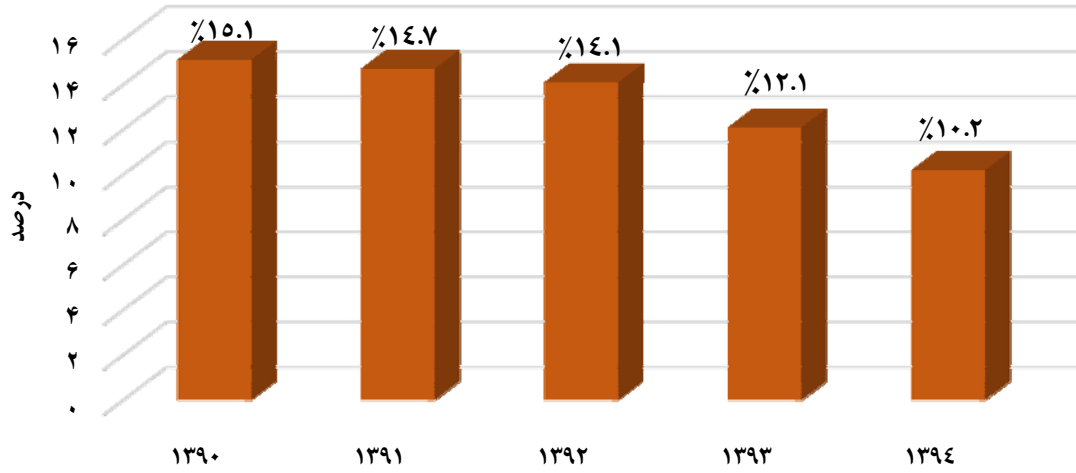
معاونت بررسی های اقتصادی اتاق تهران - مرداد ماه ۱۳۹۵

منبع داده ها: بانک مرکزی ج.ا.

معاونت بررسی های اقتصادی

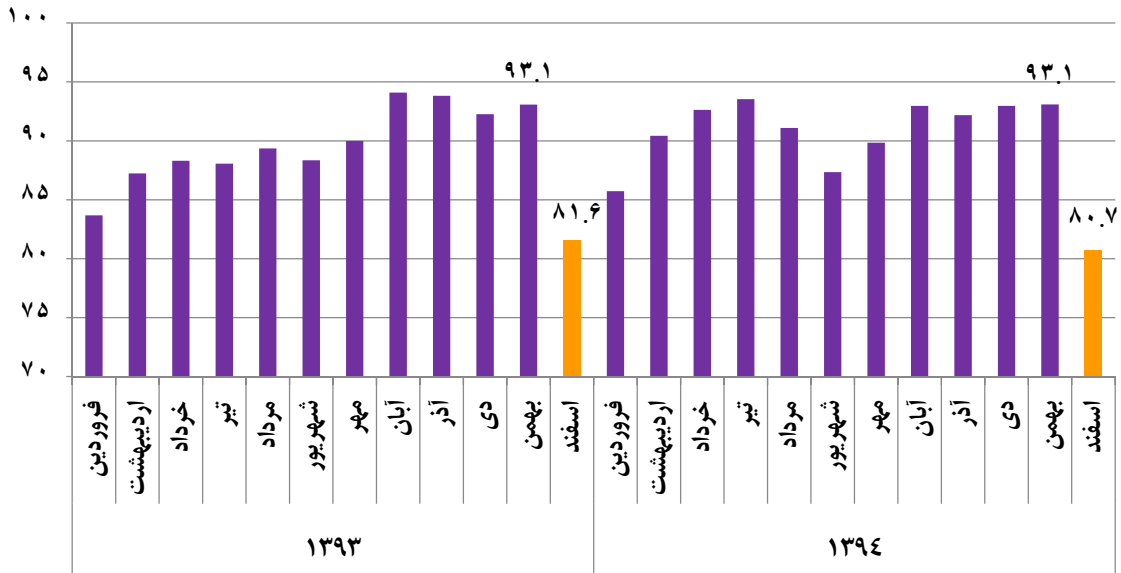
نمودار ۳- نسبت تسهیلات غیرجاری به کل تسهیلات طی سال های ۹۴-۱۳۹۰

معاونت بررسی های اقتصادی اتاق تهران - مرداد ماه ۱۳۹۵

منبع داده ها: بانک مرکزی ج.ا.ا.

نمودار ۴- مانده مطالبات غیرجاری بانک ها و موسسات اعتباری به تفکیک ماه در سال های ۹۴-۱۳۹۳ - هزار میلیارد تومان

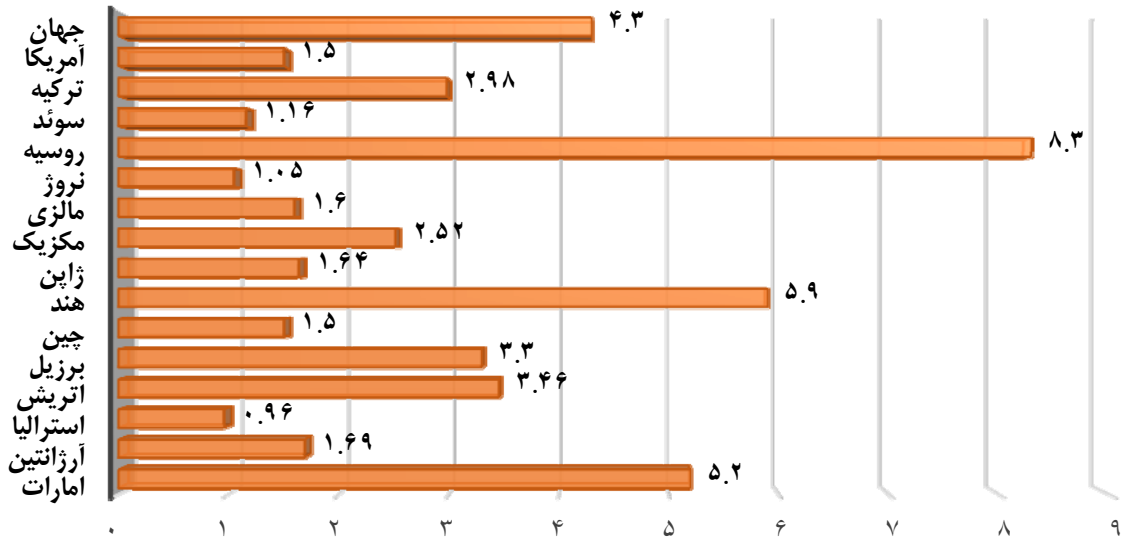

معاونت بررسی های اقتصادی اتاق تهران - مرداد ماه ۱۳۹۵

منبع داده ها: بانک مرکزی ج.ا.ا.

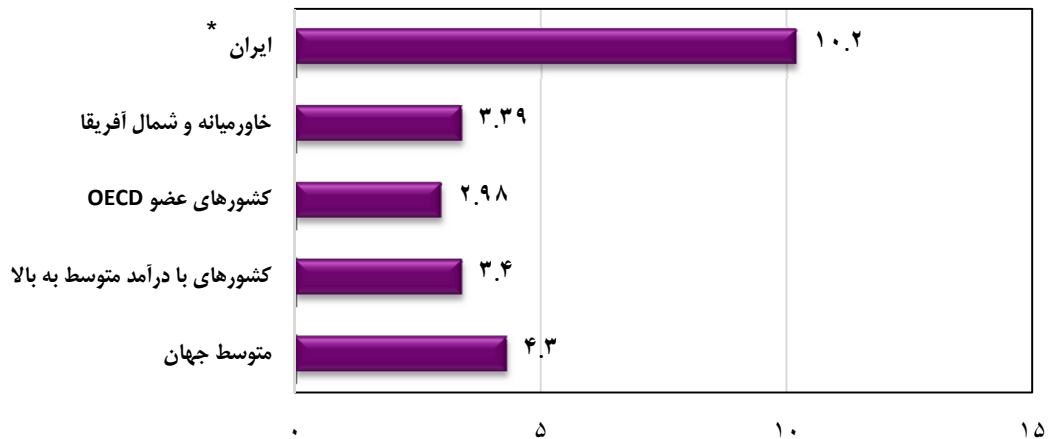
نمودار ۵- نسبت تسهیلات غیرجاری به کل تسهیلات ناخالص بانکی (درصد) در کشورهای منتخب- سال ۲۰۱۵

معاونت بررسی های اقتصادی اتاق تهران - مرداد ماه ۱۳۹۵

منبع داده ها: بانک جهانی

نمودار ۶- نسبت تسهیلات غیرجاری به کل تسهیلات ناخالص بانکی (درصد) در مناطق منتخب- سال ۲۰۱۵

معاونت بررسی های اقتصادی اتاق تهران - مرداد ماه ۱۳۹۵

منبع داده ها: بانک جهانی

* نسبت فوق برای ایران مربوط به سال ۱۳۹۴ است که از آمارهای بانک مرکزی ج.ا.ا استخراج شده است.